

DRC Dansk Flygtningehjælp T: +45 3373 5000
Borgergade 10 drc@drc.ngo
DK 1300 København K www.drc.ngo
Danmark

DRC DANSK
FLYGTNINGE
HJÆLP

Til Udlændinge- og Integrationsministeriet
uim@uim.dk og cakr@uim.dk. Sagsnr. 2020-6279.

23. december 2020

DRC Dansk Flygtningehjælps hørings svar til forslag om lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold

Udlændinge- og Integrationsministeriet har den 30. november 2020 sendt udkast til forslag om lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold i høring med frist for eventuelle bemærkninger den 1. januar 2021.

DRC Dansk Flygtningehjælp sætter som altid pris på muligheden for at fremkomme med bemærkninger, men skal samtidig påpege at høringsfrister bør være på minimum 4 uger, og at juleferier og lign. ikke bør medregnes.

Generelle bemærkninger

- DRC Dansk Flygtningehjælp skal helt indledningsvist påpege, at mennesker på flugt skal have lov til og adgang til at søge asyl. At søge asyl må ikke kriminaliseres. Asylansøgere er som det klare udgangspunkt ikke kriminelle, men derimod mennesker der under ofte voldsomme og traumatiske omstændigheder har måttet flygte fra deres hjemland. Flygtningehjælpen anerkender, at de danske myndigheder ønsker at have tæt kontrol med asylansøgere i Danmark, men dette bør ske uden at kriminalisere mennesker unødigt og med respekt for både det enkelte menneske og for menneskeretlige og humanitære regler og principper.
- DRC Dansk Flygtningehjælp finder flere af de nye tiltag omkring hjemrejsekontrakt og hjemrejsestøtte positive, men finder det beklageligt og i øvrigt uhensigtsmæssigt i forhold til formålet, at forslaget ikke i højere grad tager hensyn til, at afviste asylansøgere ofte har brug for tid til afklaring efter endeligt afslag. At nå fra et endeligt afslag på asyl til at samarbejde om hjemrejsen er sjældent en enkel og lineær proces. Flygtningehjælpen er derfor bekymret over den hastighed og hurtige anvendelse af negative tiltag, som forslaget lægger op til.
- Med henblik på at sikre et effektivt og troværdigt asylsystem skal DRC Dansk Flygtningehjælp endnu engang påpege, at der ved afslag på asyl bør meddeles en udrejsefrist, som giver den berørte person en reel chance for at udrejse inden for fristen. I takt med at overskridelse af udrejsefristen sanktioneres mere og mere alvorligt, desto vigtigere bliver det for de berørte personer at have en reel chance for at overholde fristen. En udrejsefrist på 30 dage vil være i overensstemmelse med Udsendelsesdirektivet og vil give en afvist asylansøger en rimelig chance for at forlige sig med afgørelsen og udrejse inden for udrejsefristen.

- Generelt har DRC Dansk Flygtningehjælp ikke bemærkninger til at relevante regler flyttes eller kopieres fra udlændingeloven og over til en ny hjemrejselov.

Bemærkninger til forslagets enkelte afsnit

Pligten til at udrejse og udrejsekontrol (afsnit 3.1.)

Det fremgår af bemærkningerne til det fremsendte udkast til lovforslag, at udrejsekontrol så vidt muligt foretages samme dag, som Flygtningenævnets forkyndelse eller dagen efter, samt at der ved udrejsekontrollen, hvis udlændingen ikke er udrejst i overensstemmelse med fristen herfor, tages de fornødne skridt til at en udrejse eller udsendelse kan effektueres, og at det herunder vurderes, om udlændingen skal frihedsberøves.

DRC Dansk Flygtningehjælp finder, at det hverken giver mening eller forekommer rimeligt, at der således lægges op til, at det ved en udrejsekontrol samme dag, som der er truffet afgørelse om afslag på asyl eller dagen efter - og på et tidspunkt, hvor der fortsat er det meste af 7 dage tilbage af udrejsefristen - skal vurderes om udlændingen skal frihedsberøves med den begrundelse at vedkommende endnu ikke er udrejst.

Derudover vil det for de fleste være ganske umuligt at udrejse lovligt af Danmark, da de ikke er i besiddelse af rejselegitimation. Enten fordi de er indrejst i Danmark uden sådan legitimation eller fordi de har fået det beslaglagt af de danske myndigheder i forbindelse med ansøgningen om asyl.

Medvirken (afsnit 3.2.)

Vurderingen af om en afvist asylansøger medvirker eller ej har betydelige faktiske og retlige konsekvenser. Det er derfor positivt, at der med lovforslaget etableres en mere klar retlig ramme for vurderingen, og at denne får form af en skriftlig afgørelse, underlagt forvaltningslovens regler om partshøring og begrundelse.

Det er desuden positivt, at det er forsøgt tydeliggjort både i loven og i bemærkningerne, hvad medvirkensbegrebet dækker over. Det kan i de konkrete sager ind i mellem være ganske vanskeligt at gennemskue, hvad det er for handlinger/fravær af handlinger, der har ført til vurderingen af, at en person ikke medvirker, og ligeledes vanskeligt at gennemskue, hvad der skal til, for at personen igen kan blive betragtet som medvirkende.

I lyset af de konsekvenser det kan have at blive vurderet ikke-medvirkende, finder DRC Dansk Flygtningehjælp, at en afgørelse om ikke-medvirken bør være underlagt klageadgang.

Digital kommunikation (afsnit 3.3.)

DRC Dansk Flygtningehjælp finder forslaget om at indføre en digital kommunikationsløsning hensigtsmæssig og praktisk. Flygtningehjælpen finder, at det bør overvejes at lade ordningen omfatte en bredere gruppe end dem, der er meddelt afslag på asyl af Udlændingestyrelsen.

Derudover skal det understreges, at det naturligvis er afgørende, at der er rimelige regler om fritagelse fra ordningen, og at ordningen og de mulige konsekvenser af ikke at læse og reagere på modtagne meddelelser kommunikeres tydeligt og vedvarende til gruppen. Dertil er det naturligvis afgørende, at kommunikationen foregår på et sprog, som modtageren med rimelighed kan formodes at forstå.

Hjemrejsekontrakt (afsnit 3.4.)

DRC Dansk Flygtningehjælp anerkender formålet om at etablere mere enkle og transparente procedurer efter endeligt afslag på opholdstilladelse samt intentionen om i højere grad at motivere udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig i landet, til selv at medvirke til at hjemrejse.

Vi finder det positivt, at der med dele af forslaget lægges op til en øget fleksibilitet og indflydelse på egen hjemrejse. F.eks. er et individualiseret tilbud med fokus på den enkeltes behov om hjemrejseforberedende aktiviteter og undervisning, som kan bibringe kvalifikationer og færdigheder relevante i hjemlandet, positivt. Det kan efter DRC Dansk Flygtningehjælps erfaring potentielt sikre en mere bæredygtig reintegration af hjemvendte udlændinge, da vedligeholdelse af og opbygning af faglige kompetencer er centrale elementer herfor.

DRC Dansk Flygtningehjælp vurderer dog overordnet, at flere af de foreslåede tiltag ikke vil have den ønskede effekt om at flere aktivt medvirker til egen hjemrejse og dermed fremme frivillig udrejse.

Indgåelse af hjemrejsekontrakt inden udløbet af udrejsefrist

Det fremgår af forslaget, at en hjemrejsekontrakt skal indgås så hurtigt som muligt efter endeligt afslag, og som altovervejende udgangspunkt inden udløbet af udrejsefristen, som i de fleste tilfælde vil være 7 dage. Såfremt udlændingen ikke indgår en hjemrejsekontrakt og medvirker til sin hjemrejse, bør vedkommende meddeles et indrejseforbud og have begrænset eller ingen adgang til hjemrejsestøtte. Hvis udlændingen ikke samarbejder kontinuerligt om opfyldelse af kontrakten, vil hjemrejsestøtten endvidere kunne reduceres.

Som nævnt indledningsvist finder DRC Dansk Flygtningehjælp det beklageligt, at der med forslaget ikke i højere grad tages hensyn til, at afviste asylansøgere ofte har brug for tid til afklaring efter endeligt afslag. Flygtningehjælpen finder det u hensigtsmæssigt, at der med forslaget lægges op til at en afvist asylansøger indenfor blot 7 dage efter endeligt afslag skal indgå en kontrakt for at undgå sanktioner såsom reduceret støtte ved hjemrejse og indrejseforbud. Det er Flygtningehjælps erfaring, at man som afvist asylansøger ofte har vanskeligt ved at forholde sig til sin nye situation i udsendelsesposition på blot få dage. Mange er usikre på fremtiden i hjemlandet, nogle har forladt hjemlandet for flere år siden og har måske mistet eller solgt alt, hvad de ejede. Lang tids ophold i passivitet på asylcenter kan også have påvirket deres handlekraft, ligesom håbet om en ny tilværelse i Danmark kan være vanskeligt at slippe på kort tid. Endelig kan det at vende hjem også for nogle være forbundet med frygt og skam.

At skulle indgå en hjemrejsekontrakt og tage stilling til sin udsendelse få dage efter endeligt afslag risikerer at være kontraproduktivt i forhold til formålet

om, at flere aktivt selv skal medvirke til at vende tilbage. Risikoen for indrejseforbud og begrænset adgang til hjemrejsestøtte er efter DRC Dansk Flygtningehjælps mangeårige erfaring med rådgivning af afviste asylansøgere, ikke motiverende for frivillig udrejse. Derimod kan hastigheden og truslen om sanktioner være en belastning, som i nogle tilfælde efterlader den afviste asylansøger med følelser af apati og frustration og gør det yderligere vanskeligt at indgå i konstruktive drøftelser om fremtiden i hjemlandet.

Fordrende for at øge aktiv medvirken til udrejse er i stedet at skabe tabufrie, trygge 'samtalerum', hvor afviste asylansøgere kan blive rådgivet og roligt drøfte tanker om hjemrejse – også positive tanker, som måske har været fortrængt i en lang periode. DRC Dansk Flygtningehjælp har flere eksempler på rådgivningsforløb med afviste asylansøgere, som først har været meget modvillige i forhold til at udrejse frivilligt, men som efter lange rådgivningsforløb i sidste ende har valgt at udrejse frivilligt af Danmark. Adgangen til hjemrejsestøtte og ressourceopbyggende rådgivning, hvor man har følt sig hørt og hjulpet, har i den forbindelse været helt afgørende, hvorfor DRC Dansk Flygtningehjælp finder det beklageligt, at afviste asylansøgere med herværende forslag ikke tilbydes tilstrækkelig tid til at beslutte sig for at vælge frivillig udrejse, samt at hjemrejsestøtte reduceres, såfremt man ikke tilkendegiver sin medvirken lige efter endeligt afslag.

At det foreslås, at Hjemrejsestyrelsen skal etablere tidlig kontakt til asylansøgere før endeligt afslag og være til stede på relevante indkvarteringssteder, tror DRC Dansk Flygtningehjælp ikke nødvendigvis vil resultere i, at flere afviste asylansøgere lige efter meddelelse af endeligt afslag, vil være afklarede og parate til at vende blikket hjem ad. Komplicerede følelser om fremtiden, frygt og håbet om en ny tilværelse i Danmark vil som oftest ikke kunne vendes til afklaring og aktiv medvirken ved hjælp af tydelig "*orientering om sagsforløbet og muligheder for bistand*" samt "*målrettet vejledning om bl.a. andelen af stadfæstede afslag i Flygtningenævnet*". Tilgangen mangler en nuanceret forståelse for, at afviste asylansøgere er en kompleks gruppe med forskellige ressourcer og udfordringer, og hvor sanktioner og information alene sjældent fører til afklaring og aktive beslutninger om fremtiden.

Tidlig etablering af kontakt og tilstedeværelse på relevante indkvarteringssteder

I forslaget fremgår, at Hjemrejsestyrelsen skal etablere tidlig kontakt til asylansøgere før endeligt afslag og være til stede på relevante indkvarteringssteder. DRC Dansk Flygtningehjælp er i den forbindelse bekymret for, om denne opsøgende vejledning, hvor asylansøgeren også vil blive tilbudt et supplerede kontantbeløb i tillæg til hjemrejsestøtten jf. den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 3, såfremt asylansøgeren frafalder sin klage til Flygtningenævnet, vil resultere i en manglende tiltro blandt asylansøgere til den danske retssikkerhed. At det potentielt kan skabe en mistillid og en følelse af, at sagerne er afgjort på forhånd ved at 'den faste hånd i ryggen' mod lufthavnen placeres allerede inden sagernes endelige afgørelse. Vi ønsker i den forbindelse at opfordre til, at den opsøgende vejledning udføres med stor hensyntagen og fornemmelse for den enkelte asylansøgers situation.

'Go and prepare' ordningen

DRC Dansk Flygtningehjælp har gennem vores mangeårige rådgivningsarbejde med afviste asylansøgere ikke været i kontakt med eller hørt om afviste asylansøgere, som har efterspurgt eller ytret behov for en løsning svarende til den foreslåede *'go and prepare'* ordning. Vi finder imidlertid baggrunden for forslaget særdeles positivt; forsøget på at sætte sig i de afviste familiers sted, vurdere hvad de kunne have behov for og tilbyde en øget fleksibilitet i udsendelsesprocessen. Overordnet finder vi således tilbuddet positivt, men er dog bekymrede for, om ordningen i nogle tilfælde vil resultere i en adskillelse af familier, såfremt et familiemedlem rejser i forvejen, men undervejs oplever forhold, der gør, at vedkommende ikke ønsker sin resterende familie tilbage (fx frihedsberøvelse eller generelt vanskelige forhold i hjemlandet). Før en familie tager imod tilbuddet om *'go and prepare'*, bør de således modtage grundig og omfattende rådgivning om mulige konsekvenser, således at tilbuddet accepteres på et oplyst grundlag – og under særlig hensyntagen til eventuelle børn.

Hensynet til børn i udsendelsesposition

DRC Dansk Flygtningehjælp bemærker, at der i overvejelserne om hjemrejsekontrakten ikke specifikt er nævnt hensynet til børns behov og tarv. Overgangen fra Danmark til hjemland kan være særlig udfordrende for børn (både uledsagede, ledsagede og medfølgende), især hvis de har opholdt sig i Danmark i en længere periode. F.eks. kan det være yderst hensigtsmæssigt at kunne afslutte et skoleår, sikre adgang til skole mv.

Hensynet til barnets tarv bør komme i første række i hjemrejseforberedelserne, og børnevenlig inddragelse bør sikres i hele processen.

Målgruppen

Det fremgår af forslaget, at kernemålgruppen for Hjemrejsestyrelsens udarbejdelse af hjemrejsekontrakt bl.a. bør være udlændinge, der er meddelt endeligt afslag på en ansøgning om asyl, herunder udlændinge udvist ved dom, som er meddelt afslag på asyl, udlændinge, der har frafaldet en ansøgning om asyl og udlændinge, hvis opholdstilladelse er inddraget eller er nægtet forlænget og under forudsætning af, at de er indkvarteret på et indkvarteringssted.

DRC Dansk Flygtningehjælp ønsker i den forbindelse klarhed over, om frihedsberøvede afviste asylansøgere også vil være omfattet af hjemrejsekontrakten og de støttemuligheder, der er inkluderet heri, bl.a. hjemrejseforberedende aktiviteter.

Endvidere fremgår det, at der vil kunne indgås en hjemrejsekontrakt for udlændinge, hvis opholdstilladelse er bortfaldet eller inddraget på andet grundlag herunder familiesammenføring, men at der imidlertid ikke vil være adgang til at opnå hjemrejsestøtte. DRC Dansk Flygtningehjælp har gennem årene mødt flere udlændinge, der er kommet til Danmark for mange år siden – nogle som børn – i forbindelse med familiesammenføring, og som vil være meget vanskeligt stillet, hvis de skal tilbage til et land, som de måske kun kender perifært, uden nogen form for støtte. I sådanne situationer bør det være muligt at få tilbudt både hjemrejsekontrakt og reintegrationsstøtte.

Hjemrejsестøtte (afsnit 3.6.)

DRC Dansk Flygtningehjælp er i kontakt med mange afviste asylansøgere, hvor tilbuddet om hjemrejsестøtte er et afgørende element i beslutningen om at udrejse frivilligt. Vi ser derfor positivt på det øgede fokus på mulighederne for hjemrejsестøtte.

Vi finder det særdeles positivt, at det foreslås, at der skal etableres alternative støttmuligheder i form af udbetaling af kontant hjemrejsестøtte (svarende til det, der gives i in-kind støtte) til udlændinge fra lande, hvor der ikke tilbydes et reintegrationsprogram.

Reducering af støtte

Vi finder det imidlertid særdeles beklageligt, at størrelsen på hjemrejsестøtten så hurtigt reguleres efter, om udlændingen kontinuerligt har medvirket til sin udsendelse. Vi henviser i den forbindelse til vores bemærkninger til pkt. 2.4 (Hjemrejsekontrakt), hvor det baseret på vores mangeårige erfaring med rådgivning af afviste asylansøgere fremgår, at beslutningen om aktiv medvirken ofte er en proces med mange komplekse nuancer. Afviste asylansøgere bør tilbydes rimelig tid til afklaring uden konstant frygt for hurtige sanktioner i form af reduceret hjemrejsестøtte.

Det fremgår ikke af forslaget præcist, hvordan størrelsen af hjemrejsестøtten fastsættes, hvordan reduceringen gradueres efter medvirken-vurderingen, og om der fx vil være et minimumsstøttebeløb. Med den eksisterende ordning på op til 20.000 kr. in-kind reintegrationsstøtte vil en reduktion af beløbet være bekymrende for bæredygtigheden af programmerne. Endvidere kan man forvente, at serviceudbydere af modtage- og reintegrationsprogrammerne potentielt vil stille spørgsmålstejn ved netop bæredygtigheden, og om hvorvidt der for et reduceret beløb vil kunne etableres ordentlige programmer for hjemvendte.

Supplering af kontant ydelse i programmerne

Idet in-kind støtten ikke tilgodeser de hjemvendtes umiddelbare behov ved ankomsten – særligt i de lande, hvor der er flere måneders ventetid, før en indkomsts-kabende del af reintegrationsstøtten kan iværksættes – anbefaler vi, at reintegrationsstøtten (in-kind) suppleres af kontante ydelser. Det er vores erfaring, at der ofte er behov for noget at leve af den første tid efter hjemvenden og frem til, at man er selvforsørgende.

Hjælp til repatriering

Det foreslås, at hjælp til repatriering for en udlænding, som har fået sin opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7-8 (asyl) inddraget eller nægtet forlænget i medfør af udlændingelovens § 19, stk. 1, samt dennes eventuelle familiemedlemmer, som ligeledes har fået deres opholdstilladelse efter familiesammenføringsreglerne inddraget eller nægtet forlænget som konsekvens heraf, vil overgå til den nye hjemrejselov og at det fremover vil være Hjemrejsestyrelsen, som træffer beslutning i disse sager. Det fremgår af lovforslaget, at hjælpen fortsat vil skulle bestå af hjælp til dækning af de udgifter, der i dag følger af repatrieringsloven. DRC Dansk Flygtningehjælp forstår det således, at ændringer i repatrieringssatserne i henhold til

repatrieringsloven, derfor også vil blive anvendt for denne persongruppe fremover.

Det kunne med fordel tydeliggøres i lovforslaget, fra hvilket tidspunkt en udlænding overgår fra at kunne søge repatrieringsstøtte efter repatrieringsloven til at kunne søge hjemrejestøtte efter hjemrejseloven, d.v.s. om det gælder for tidspunktet for den endelige afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse.

Forhold på indkvarteringssteder (afsnit 3.7.)

DRC ønsker at understrege vigtigheden af at tilbyde indkvarteringsforhold, der sikrer at børn og sårbare, herunder ældre og psykisk eller fysisk handicappede behandles værdigt, og at der tages hensyn til deres psykiske og fysiske formåen og med fokus på eventuelle særlige behov.

Indkvarteringssystemet bør generelt understøtte og tilgodese asylansøgers menneskelige og faglige kompetencer, så disse kan bevares og gerne styrkes i perioden, hvor de er indkvarteret i asylsystemet.

DRC Dansk Flygtningehjælp skal benytte denne anledning til at opfordre til, at børns tarv og særlige behov for støtte under serviceloven klart og tydeligt inddrages i beslutninger om flyttepåbud, og at der tages tilstrækkeligt højde for det i forhold til proportionaliteten af overtrædelse af pålæg mm. fra forældrenes side. Flygtningehjælpens erfaring er, at der ikke i væsentlig grad tages hensyn til børnenes tarv, deres tilknytning til lokalsamfundet og eventuelle sociale støtteforanstaltninger, som er igangsat af den pågældende kommune og godkendt af Udlændingestyrelsen, når der træffes beslutninger om flytninger på baggrund af forældrenes adfærd eller overtrædelse af pålæg, husorden mm.

Kontrol- og motivationsfremmende foranstaltninger (afsnit 3.8.)

DRC Dansk Flygtningehjælp anerkender regeringens ønske om at pålægge visse grupper af udlændinge uden lovligt ophold i Danmark kontrol- og motivationsfremmende foranstaltninger. Flygtningehjælpen ønsker blot hertil at bemærke, at vi ser en del konkrete sager bl.a. med personer på tålt ophold, hvor især opholdspligten får nogle særdeles indgribende konsekvenser, ikke blot for den pågældendes eget privat- og familieliv, men også for de børn og ægtefæller som rammes.

Personer på tålt ophold har afsonet deres straf og pga risiko for forfølgelse i hjemlandet kan de ikke udsendes. Særligt i de sager hvor den begåede kriminalitet ikke er meget alvorlig, og hvor der f.eks. i den pågældende udlændings herboende familie er nogle særlige omstændigheder, såsom syge eller handicappede børn eller ægtefælle, synes særligt opholdspligten unødigt indgribende. DRC Dansk Flygtningehjælp skal derfor opfordre til, at myndighederne i højere grad vurderer sagerne konkret og særligt i de sager, hvor der gør sig nogle særlige omstændigheder gældende, overvejer om formålet kan nås med mindre indgribende foranstaltninger, såsom meldepligt på en politistation nær familiens bopæl.

Derudover bør især afgørelser om opholdspligt i lyset af deres indgribende karakter være underlagt klageadgang.

Udrejse med bistand fra myndigheder (afsnit 3.9.)

DRC Dansk Flygtningehjælp finder det i udgangspunktet positivt, at opgaverne vedrørende udrejsen placeres hos en civil myndighed fremfor hos politiet. Samtidig bemærkes det, at politiet har opbygget en del kompetencer, delvist i samarbejde med Flygtningehjælpen, vedrørende værdighed og bæredygtighed i udsendelserne. Flygtningehjælpen vil derfor gerne opfordre til, at disse kompetencer i videst muligt omfang videregives til Hjemrejsestyrelsen, samt at Hjemrejsestyrelsen ligeledes vil have fokus på, hvordan udsendelser af afviste asylansøgere og andre uden lovligt ophold i Danmark gennemføres så hensynsfuldt og værdigt som de ofte vanskelige omstændigheder tillader.

Derudover skal DRC Dansk Flygtningehjælp gøre opmærksom på, at det forhold at politiet - i de sager hvor det måtte være nødvendigt at involvere politiet - først kommer sent ind i processen og ikke som hidtil har nået at opbygge en form for relation til de pågældende udlændinge, muligvis kan bidrage til at komplicere processen, da de meget tydeligt vil få rollen som udøver af tvang og magt. Som nævnt finder Flygtningehjælpen det positivt, at opgaverne omkring udrejse og udsendelse så vidt muligt ligger hos en civil myndighed, så dette blot som opfordring til, at man er opmærksom på, at politiets indtræden i processen ikke unødigt komplicerer eller eskalerer en forestående udsendelse.

Varetægtsfængsling og frihedsberøvelse (afsnit 3.10.)

DRC Dansk Flygtningehjælp skal benytte denne anledning til at påpege, at både de gældende regler og den hidtidige praksis omkring frihedsberøvelse er problematiske. Hverken reglerne eller praksis tager i tilstrækkelig grad højde for, at de berørte personer ikke har begået kriminelle handlinger og ofte har været udsat for voldsomme og ind imellem traumatiserende begivenheder forud for deres ankomst til Danmark.

DRC Dansk Flygtningehjælp håber på og skal opfordre til, at både Hjemrejsestyrelsens og Udlændingestyrelsens fremtidige praksis i højere grad vil afspejle, at frihedsberøvelse af ikke-kriminelle udlændinge, der har søgt om asyl i Danmark, er et meget alvorligt indgreb, der bør anvendes med stor forsigtighed. Ligeledes håber vi og skal opfordre til, at man vil være langt mere tilbageholdende med at frihedsberøve traumatiserede og andre sårbare udlændinge, og at det sikres at personer, der frihedsberøves, hurtigst muligt tilses af lægefagligt personale med henblik på at sikre, at de hurtigt løslades, hvis de viser sig at være traumatiserede eller på anden måde sårbare og uegnede til frihedsberøvelse.

Dernæst skal DRC Dansk Flygtningehjælp - i overensstemmelse med Europarådets Torturkomite - påpege, at udlændinge, der er frihedsberøvede med hjemmel i udlændingelovens § 36 eller den nye hjemrejselovs § 16 ikke

bør behandles som kriminelle, da de hverken er mistænkte eller dømte for kriminelle forhold.

DRC Dansk Flygtningehjælp skal endnu engang opfordre til, at de danske myndigheder anerkender, at frihedsberøvelse yderst sjældent har nogen reel motiverende virkning på afviste asylansøgere, der ikke ønsker at udrejse, og at regler og praksis indrettes herefter. At motivere afviste asylansøgere, der ikke ønsker at udrejse kræver en helt anden type indsats. Nærmere herom ovenfor under afsnit 3.4.

Behandling af personoplysninger (afsnit 3.15.)

DRC Dansk Flygtningehjælp finder den foreslåede § 20, stk. 2 om at indkvarteringsoperatøren uden udlændingens samtykke skal videregive oplysninger til Hjemrejsestyrelsen problematisk.

Når asylansøgere ankommer til Danmark, har de ofte en lang og farefuld flugt i forlængelse af traumatiske oplevelser i hjemlandet i bagagen. Dertil kommer så en vanskelig periode med usikkerhed, mens de venter på de danske myndigheders afgørelse af deres asylsag.

Det er både vigtigt og vanskeligt at tilvejebringe forhold og omgivelser i indkvarteringssystemet, som understøtter og gerne udbygger de eksisterende menneskelige og faglige kompetencer. Det kræver blandt andet tæt samarbejde og en stor portion tillid mellem de indkvarterede asylansøgere og personalet på landets asylcentre. Hvis indkvarteringsoperatøren uden asylansøgerens viden og samtykke skal videregive oplysninger til Hjemrejsestyrelsen risikerer den nødvendige tillid at lide alvorlig skade.

Straf (afsnit 3.17.)

Som også påpeget i vores høringssvar af 18. januar 2019 finder DRC Dansk Flygtningehjælp det ude af proportioner i forhold til forseelsens karakter, at overtrædelse af pålæg om meldepligt, opholdspligt og underretningspligt kan straffes med op til 1 år og 6 måneders fængsel, og fra den 1. juni 2021 med fængsel i helt op til 2 år. Særligt hvis underretningspligten stadig overholdes og myndighederne faktisk ved, hvor den pågældende person befinder sig, synes det helt ude af proportioner, at ophold hos f.eks. herboende familie fremfor på Kærshovedgård i få dage kan føre til fængselsstraf på mere end 1 måned.

Indrejseforbud (afsnit 3.18.)

DRC Dansk Flygtningehjælp finder det dybt problematisk og i strid med grundlæggende retssikkerhedsprincipper, hvis manglende udrejse reelt sanktioneres med et indrejseforbud allerede inden fristen for at udrejse er overskredet. Det synes desuden at afvige markant fra almindelige forvaltningsretlige principper.

Det har ikke været tidsmæssigt muligt at undersøge forholdet nærmere, men det forekommer tvivlsomt om meddelelse af et indrejseforbud og en ændring af en tidligere meddelt udrejsefrist til straks, allerede inden udløbet af den oprindelige udrejsefrist, er i overensstemmelse med Udsendelsesdirektivets art. 7 og art 11, hvis det sker på baggrund af en afvist asylansøgers afvisning af at samarbejde om udrejsen på et tidspunkt, hvor vedkommende må forventes stadig at være i en tilstand, der minder om chok.

Forslaget om at kunne forkorte et allerede meddelt indrejseforbud er positivt, men særligt, hvis den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 32, stk. 1 nr. 6 fastholdes, bør der være mulighed for helt at ophæve et meddelt indrejseforbud, hvis udlændingen genoptager samarbejdet om udrejsen.

Justering af regel om automatisk påklage af Udlændingestyrelsens afslag på asyl (tænkepause) (afsnit 3.19)

Der lægges med forslaget om justering af den automatiske påklage af Udlændingestyrelsens afslag på asyl op til, at udlændingen aktivt skal træffe et valg om enten frivilligt at udrejse med hjemrejsestøtte eller at få sin sag prøvet ved Flygtningenævnet, samt videre at Hjemrejsestyrelsen vil skulle yde målrettet vejledning til den pågældende om andelen af stadfæstede afslag i Flygtningenævnet for den pågældendes nationalitet samt vejlede om muligheden for frivilligt at udrejse med hjemrejsestøtte.

DRC Dansk Flygtningehjælp er yderst bekymret for om ordningen i praksis kan føre til øget mistillid til asylsystemet, og til asylansøgere, der føler sig presset til at frafalde deres asylansøgning uanset, at de har en reel frygt for at vende hjem.

Asylansøgere har altid mulighed for at frafalde deres asylansøgning i Danmark og det er der hvert år nogle der gør – af mange forskellige grunde. Men asylansøgere må aldrig presses eller forsøges overtalt til at frafalde deres ansøgning om asyl eller deres ret til at få et afslag fra Udlændingestyrelsen prøvet ved Flygtningenævnet.

Hjemrejsestyrelsens fokus er klart og tydeligt på hjemrejse. DRC Dansk Flygtningehjælp er yderst bekymret for, om Hjemrejsestyrelsens målrettede vejledning sammenholdt med muligheden for et supplerende kontant støttebeløb i tillæg til hjemrejsestøtten, vil få asylansøgere, særligt sårbare asylansøgere, til at frafalde deres sag – ikke fordi de har truffet et aktivt og informeret valg, men fordi de føler sig presset til det eller har mistet tilliden til systemet og klageproceduren.

Både Hjemrejsestyrelsens overordnede mandat og den tætte organisatoriske sammenhæng mellem Hjemrejsestyrelsen og Flygtningenævnet bidrager til at den foreslåede målrettede vejledning risikerer at fører til, at tilliden til asylsystemet og klageproceduren lider stor skade.

Forkerte afslag på asyl kan have yderst alvorlige og i yderste konsekvens livstruende konsekvenser for de berørte personer. Vejledning om frafald må derfor ikke være målrettet i den forstand, at den presser eller forsøger at overtale en asylansøger til et frafald, eller giver anledning til, at tilliden til klagesystemet lider nogen form for skade.

Derudover skal vi opfordre til, at asylansøgere, der overvejer frafald altid henvises til den uvildige rådgivning som DRC Dansk Flygtningehjælp og andre tilbyder.

Venlig hilsen

Charlotte Slente
Generalsekretær
DRC Dansk Flygtningehjælp